

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 224/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

464/2010. (XI. 10.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) [jogi képviselője: (...)] **panaszos**¹ 2010. május 25-én előterjesztett **panaszát** a 2010. november 10-én – dr. Kozma Ákos elnökhelyettes, testületi tag és dr. Kádár András Kristóf testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos a jogi képviselője útján 2010. május 25-én előterjesztett panaszbeadványában a 2010. május 18-án, Budapesten, a XVIII. kerületben vele szemben történt rendőri intézkedés módját (a szolgálati fellépésre vonatkozó szabályok be nem tartása, hangnem, durvaság), igazoltatása körülményeit, vele szemben testi kényszer és bilincs alkalmazását, majd előállítását indokoltságát kifogásolta, és kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki.

I.

1) A panaszos nevében jogi képviselője 2010. május 25-én, levélben fordult beadvánnyal a Testülethez, amelyben a következőket adta elő. A panaszbeadvány szerint a panaszos a 2010. május 18-án történt rendőri intézkedés során vele szemben alkalmazott kényszerítő eszköz (bilincs) és előállítás miatt kívánt panaszt tenni. A kifogásolt intézkedés körülményeit részletesebben is kifejtve leírta, hogy az említett napon 9 óra körül a panaszos párja

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

személygépkocsival a piacra indult. A panaszos is kiállt a ház elé a saját személygépkocsijával, és ekkor látta, hogy az utca végén lévő kereszteződésnél a párja a gépkocsi mellett áll, és egy másik személlyel vitatkozik. Ezért a panaszos is odahajtott, és azt észlelte, hogy a párja egy másik gépkocsival összeütközött. A balesetért nem csak magát tartotta felelősnek, de ő azt javasolta neki, hogy töltsenek ki kárbejelentő lapot, és azon ismerje el a felelősséget, a biztosító majd megtéríti a kárt. Ezt a balesetben érintett másik fél nem akarta, inkább a gépkocsijában keletkezett kár készpénzben történő megfizetésére tartott volna igényt. Ezt a panaszos párja visszautasította. Mivel azonban sem a panaszos párjánál, sem a balesetben részes másik félnél nem volt kárbejelentő lap, a helyszínen megbeszéltek, hogy a panaszos párja elmegy a közeli lakására, és onnan hoz ilyen dokumentumot. Miután a panaszos párja elhagyta a helyszínt, a panaszos talált egy kárbejelentő lapot a saját gépkocsijában, és azt át is adta a balesetben részes másik félnek, aki azt el is kezdte kitölteni, azonban észrevette, hogy a második példányon van már valamilyen írásnyom, ezért a nyomtatványt összetépte. A panaszosnak eszébe jutott, hogy az utcában lakásán is van ilyen kárbejelentő lap, ezért felajánlotta, hogy elmegy érte. Ezt meg is tette, és már visszafelé jött a helyszínre, amikor azt látta, hogy a balesetben részes másik fél éppen telefonál. Miután leparkolta a gépkocsiját, odament a balesetben részes másik félhez, és mondta neki, hogy elhozta a kárbejelentő lapot, kezdje el kitölteni, amíg a párja visszaérkezik a helyszínre. Ezt az illető személy nem vette át tőle, ezért a panaszos – saját elmondása szerint – hangosan, mivel ilyen a hanghordozása, továbbra is azt magyarázta neki, hogy vegye már át tőle a dokumentumot, és kezdje el kitölteni.

Eközben érkezett ki a helyszínre a rendőrség – mint később kiderült, a balesetben részes másik fél hívására. A panaszos szerint korábban fel sem merült, hogy a balesethez rendőrt kellene hívni, hiszen párja elismerte a felelősséget. A panaszos elmondása szerint az egyik kiérkező rendőr odajött hozzá, miközben a kárbejelentő lapot akarta átadni a balesetben részes másik félnek, és anélkül, hogy köszönt volna, és magát az előírásoknak megfelelően azonosította volna, hozzá egészen közel hajolva az „arcába ordította”, hogy ne kiabáljon. Erre a panaszos azt válaszolta, hogy: „Ha Önnek szabad, akkor nekem is.” Ekkor érkezett vissza a helyszínre a panaszos párja. A rendőr ezután dühösen a panaszos igazolványát kérte, mire a panaszos közölte vele, hogy az nincs nála. Ezt követően a rendőr rögtön szólt a kollégájának, hogy hozza oda a bilincset. A helyzetet a panaszos először nem is értette; arra sem volt ideje, hogy közölje, az iratai a helyszínen parkoló személygépkocsijában vannak, mert a rendőrök két oldalról hátracsavarták mindkét karját, a szolgálati járműhöz vezették, majd fejét a motorháztetőre szorítva megbilincseltek, és „betuszkolták az autóba”. Mindeközben a panaszos hallotta, hogy párja kiabálva kérdezi a rendőröktől, miért teszik ezt, és a panaszos nemrég történt szemműtétjét is emlegette. Ezalatt szirénázva a helyszínre érkezett még két rendőrségi szolgálati jármű, mert a panaszossal szemben intézkedő rendőr erősítést kért. Megbilincseltek a panaszos párját is, és „betuszkolták egy másik rendőrautóba”. A panaszos szerint ennek a szükségtelen erődemonstrációnak semmilyen indoka nem volt. Őt is és párját is beszállították a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságra, ahol több mint két órán keresztül fogva tartották őket. Miután szabadon bocsátották őket, a panaszos párja vette észre, hogy a panaszos arca jobb oldala, a szemé alatti részen megsérült, ami egyértelműen attól keletkezhetett, hogy a fejét a megbilincselésekor a rendőrségi szolgálati jármű motorháztetejére nyomták. Ezt a panaszos korábban azért nem vette észre, mert előző nap szemműtétje volt, és azon a tájékon egyébként is fájdalmat érzett még. A bilincselés miatt jobb csuklója is megsérült. Sérüléseivel csak másnap tudott orvoshoz fordulni.

A panaszos álláspontja szerint a vele szemben foganatosított intézkedés, valamint a bilincs alkalmazása, különösen annak rendkívül durva módja, és az előállítása alapvető jogait

sértette, ezekre törvénytelen módon került sor. Határozottan kijelentette azt is, hogy nem tagadta meg személyazonosságát igazolását, és egyéb olyan magatartást sem tanúsított, amely a kifogásolt intézkedésekre okot adhatott volna. Szerinte az egész eseménysorozat nem következett volna be, ha a helyszínre kiérkező rendőr a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 20. § (2) bekezdésében foglalt módon jár el; ez azonban nem így történt, hanem a rendőr rögtön az „arcába ordított”. Ha a rendőr a törvényi előírások szellemében, az arányosság követelményét betartva járt volna el, és a helyzet feltárását, problémamentes megoldását tartotta volna szem előtt, nem pedig egy idős ember felett igyekszik „hatalmaskodni”, akkor a panaszos szerint az intézkedés-sorozat elkerülhető lett volna. Ekkor ugyanis a panaszos magát igazolhatta volna, a kárbejelentő lapot ki tudták volna tölteni, és ezzel az ügy lezárulhatott volna. Így nem kellett volna kényszerítő eszközt sem alkalmazni. A helyzetet véleménye szerint az agresszív, rendőrhöz nem méltó magatartás gerjesztette. Előállítására azonban – álláspontja szerint – még az adott körülmények között sem volt megfelelő indok, mert az Rtv. 29. § (2) bekezdése értelmében: „A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.” A panaszos párja pedig a helyszínen volt, így őt tudta volna igazolni. Szintén törvénytelennek tartotta a panaszos a bilincselést is, mivel szerint az Rtv. 48. §-ában felsorolt bilincselési okok egyike sem állt fenn, ezen kívül a panaszos egyébként sem volt érintett az intézkedés alapját képező koccanásos balesetben. Ellenszegülést az intézkedéssel szemben nem tanúsított, csak amikor hátracsavarták a két karját, akkor a karjai a fájdalomtól önkéntelenül is megfeszültek. Elmondása szerint, ha felszólították volna, hogy üljön be a szolgálati járműbe, ezt minden ellenszegülés nélkül magától is megtette volna, ha jogtalannak tartja is. Sérelmesnek és az Rtv. 17. § (2) bekezdésébe ütközőnek tartotta a bilincs alkalmazásának durva módját is. A bilincseléssel kapcsolatban is, ha felszólították volna, hogy tegye előre, vagy hátra a kezeit, ennek eleget tett volna, egyébként sem tudna szembeszállni „két ereje teljében lévő fiatalemberrel”. A bilincselés során nem voltak tekintettel a rendőrök a szemműtétjére sem, pedig az orvos utasítása szerint minden erőfeszítéstől tartózkodnia kellett volna, és vigyáznia arra, hogy ütés a szemét ne érje. A párja azonban hiába kiabálta, hogy a panaszos szemét előző nap műtötték, ezzel a rendőrök nem törődtek. Kifogásolta a panaszos azt is, hogy az előállításáról kiállított igazoláson nem szerepel arra vonatkozó jogszabályi hivatkozás, hogy miért került sor vele szemben erre az intézkedésre. Azt, hogy az előállítása ideje alatt sérülése nem keletkezett, azért jelölte be, mert egyrészt ekkor az arca jobb oldalán keletkezett sérülést még nem észlelte, másrészt pedig a kérdést csak a rendőrkapitányságon eltöltött időtartamra értette, márpedig a bilincselés következtében elszenvedett sérülései még ezt megelőzően keletkeztek.

Mindezek alapján kérte a Testület vizsgálatát.

2) A panaszos jogi képviselője a panaszbeadványhoz mellékelve megküldte a Testületnek a panaszostól származó, 2010. május 19-én kelt ügyvédi meghatalmazást, amelyben a panaszos a jogi képviselőt meghatalmazta, hogy a 2010. május 18-án történt előállításával és az egyéb rendőri intézkedésekkel kapcsolatban panaszt tegyen, és a panaszeljáráásban lássa el jogi képviseletét.

3) A panaszbeadványhoz csatolva megkapta a Testület a panaszos előállításának időtartamáról kiállított igazolás egy példányát is. Eszerint a panaszos 2010. május 18-án 10 óra 20 perctől 12 óra 57 percig, vagyis összesen 2 óra 37 percet tartózkodott a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságon személyi szabadságot korlátozó rendőri intézkedés foganatosítása miatt. Az előállítás időtartama alatt sérülése és panaszja nem keletkezett. Az igazolás alján tájékoztatás olvasható a Testülethez fordulás lehetőségéről és az erre nyitva álló

8 napos határidőről, valamint feltüntetésre kerültek az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának és a Magyar Helsinki Bizottságnak az elérhetőségei is.

4) A panaszbeadványhoz csatolva megkapta a Testület a panaszostól mint fogvatartott-tól a fogvatartása idejére letétbe vett tárgyak listáját tartalmazó jegyzőkönyvet is. E tárgyakat az említett napon a panaszos – mint azt aláírásával is megerősítette – hiánytalanul visszakapta.

5) A panaszbeadványhoz csatolva megkapta a Testület a panaszosról a Péterfy Sándor u. Kórház-RI és Baleseti Központ Járóbeteg ambulanciáján kiállított ambuláns-kezelőlapot is, amelyet 2010. május 19-én 23 óra 30 perckor állítottak ki. Itt „Státusz” címen az a leírás szerepel a panaszosról, hogy saját elmondása szerint két nappal korábban szürkehályog miatt műtötték, a megelőző napon pedig rendőri intézkedés során megbilincseltek, fejét a motorháztetőre nyomták több alkalommal. Az arca jobb oldalán kb. 3x3 cm-es, felületes abrasio, környezeti duzzanat észlelhető. A szeme nem sérült meg, gyulladás nem észlelhető. Jobb csuklója dorsalis oldalán contusio látható.

II.

A panasz kivizsgálása során – a tényállás pontosabb megismerése érdekében – a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatának vezetőjéhez, illetve a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjéhez, és megküldeni kérte az intézkedésekkel kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, illetve konkrét kérdésekkel kapcsolatban a rendőrség álláspontját. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta az említett közúti baleset ügyében készített szabálysértési feljelentést, amelyet 2010. május 18-án készített két a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságon szolgálatot teljesítő r. törzsőrmester és egy r. zászlós. A feljelentés szerint a baleset az említett napon 9 óra 45perckor történt, a rendőrség 10 óra 15 perckor érkezett a helyszínre. A baleset helyszínét a feljelentés a panaszbeadványban írttal azonosan jelöli meg. A releváns információk és adatok, valamint az érintettek által elmondottak rögzítését követően a feljelentés megállapítása szerint a balesetért a panaszos párja a felelős. A feljelentés rögzíti a balesetben részes másik fél elmondását is, amelynek a panaszügy kivizsgálása szempontjából releváns része szerint ő a baleset bekövetkezése után megállt, kiszállt a személygépkocsiból, majd kiszállt a panaszos párja is, és közölte vele, hogy nem rendelkezik kárbejelentő nyomtatvánnyal, de elmegy, és hoz egyet. Ezt követően a helyszínt elhagyta. Közben a helyszínre érkezett a panaszos is, aki azt mondta neki, hogy amíg párja visszaérkezik, ő marad a helyszínen. Nem sokkal ezt követően azonban ő is távozott. A balesetben részes másik fél nem érezte magát felelősnek.

2) A Testületnek megküldésre került egy a panaszos párja által kézzel írt dokumentum a baleset körülményeiről. Ennek a panaszügy szempontjából fontos része szerint a panaszos párja a baleset után kiszállt a gépjárműből, és a balesetben részes másik féllel megbeszélte a történeteket. Közben érkezett a helyszínre a panaszos, akinek szintén elmondta az esetet, és hogy nem érzi magát hibásnak a balesetért. Erre a panaszos azt mondta neki, hogy a viták elkerülése érdekében töltsenek ki kárbejelentő nyomtatványt; ilyen azonban nem volt náluk, ezért a panaszos párja elment, és hozott egyet. A helyszínre visszaérkezve azt látta, hogy odaérkeztek a rendőrök is, a panaszos pedig éppen azt magyarázza nekik, hogy itt van a jármű vezetője, töltsék ki a kárbejelentő nyomtatványt, ahogy megbeszélték, a panaszos párja vállalni fogja a felelősséget. A rendőrök azonban a panaszos igazolványát kérték, mire ő azt

felelte, hogy nincs nála. Ekkor már le is fogták őt, a panaszos párja pedig kiabált, hogy mit csinálnak vele. Kérte, hogy nem nyomják a panaszos fejét a motorháztetőre, mert előző nap volt szemműtétje. Később, amikor a panaszos párját is igazoltatni akarták, ő elindult az ott parkoló autója felé az irataiért, ekkor azonban kiabálni kezdtek a rendőrök, hogy őt azonnal bilincseljék meg. Így nem volt lehetősége igazolni magát, mert „betuszkolták” a szolgálati autóba.

3) A BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságán szolgálatot teljesítő két r. törzsőrmester 2010. május 18-án kelt jelentése szerint a panasossal szemben ezen a napon 10 óra 20 perckor az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatást, a 31. § (1) bekezdése alapján személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálását, a 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján pedig igazolást megtagadó személy előállítását foganatosították. Az intézkedés során kényszerítő eszközként az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszert, valamint a 48. § b) és d) pontjai alapján támadás megakadályozása és ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmaztak. Ezek alkalmazására figyelmeztetés nem történt, mert a késedelem veszéllyel járt volna. A bilincselés az említett napon 10 óra 20 perctől 10 óra 46 percig tartott, és arra a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint, a kezek előre illetve hátra bilincselésével került sor. Az intézkedés során sérülés, anyagi kár nem keletkezett. A panaszos az Rtv. 18. § (1) bekezdése alapján előállításakor hozzátartozója illetve képviselője kiértesítését nem kérte.

A jelentésben az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírásánál az szerepel, hogy a rendőrök az ügyelet utasítására az említett napon megjelentek a baleset helyszínén, mert onnan „anyag káros balesetről érkezett bejelentés.” A helyszínre érkezve azt tapasztalták, hogy a panaszos, aki a balesetben nem volt részes, üvöltözött a balesetben részes másik személlyel. A panaszoszt felszólították, hogy ne üvöltözzön. Ekkor ő közelebb lépett a balesetben részes másik félhez, és még hangosabban üvöltötte, hogy: „Nincs szükség rendőrrre, töltsük ki a balesetbejelentőt.” Az egyik rendőr erre közölte vele, hogy intézkedni fog a balesettel kapcsolatosan, ezért már nincs szükség az „Európai kárbejelentő” kitöltésére. Erre a panaszos még hangosabban és folyamatosan üvöltötte, hogy nem kell rendőri intézkedés, közben pedig a rendőr és a balesetben részes másik fél felé lépett. Ekkor az egyik rendőr őt személyazonossága igazolására szólította fel, amelynek a panaszos nem tett eleget, így „A törvény nevében!” ismételten felszólította. A r. törzsőrmester azt is megjegyezte, hogy amikor ő megszólalt, a panaszos akkor is folyamatosan kiabált a balesetben részes másik féllel. Utána a panaszos a rendőrnek mondta, hogy nem ad neki semmit, ezért a r. törzsőrmester – mivel a panaszos egyre agresszívabban viselkedett – kényszerítő eszköz alkalmazása mellett döntött, amelyre nézve előzetes figyelmeztetés nem hangzott el, mert ez az intézkedést veszélyeztette volna. A rendőr megfogta a panaszos karját, és megpróbálta a háta mögött megbilincselni, a panaszos azonban folyamatosan ellenállt, megpróbálta magát kivonni a rendőri intézkedés alól. Ez az ellenállás az intézkedés eredményességét veszélyeztette, ezért a rendőr a panaszos felsőtestét a szolgálati jármű motorháztetőjére nyomta, hogy mozgási lehetőségét ezzel egy esetleges támadást megelőzendő csökkentse. A panaszos ekkor is „testét megfeszítve, rángatózva próbálta magát kiszabadítani a fogásból”, a párja pedig folyamatosan üvöltött, hogy engedjék el a panaszoszt, ezért őt is felszólították, hogy lépjen hátrébb, ne akadályozza az intézkedést. Ezek után a r. törzsőrmester rádión további segítséget kért a helyszínre. Miután a panaszos kezeit sikerült hátra helyzetben megbilincselni, be akarták ültetni a szolgálati járműbe, ám még ekkor is ellenállt. Folyamatos agresszív viselkedése és ellenszegülése miatt biztonságosan a ruházat átvizsgálást sem lehetett foganatosítani, ezért a r. őrmester csak a könnyen elérhető ruházati részeket vizsgálta át. A

panaszossal szemben a rendőrkapitányságon Lion típusú alkoholszondát alkalmaztak, amely negatív eredmény mutatott. Miután az előállító helyiségben a panaszos ruházatát átvizsgálták, abból előkerült a vezetői engedélye. 12 óra 25 perckor mentőápoló érkezett a rendőrkapitányságra, aki a panaszost megvizsgálta. A panaszos közölte a mentőápolóval, hogy a szeménél lévő lilás színű duzzanat nem az intézkedés során keletkezett, hanem az előző napi szemműtétje miatt. A panaszos a további orvosi ellátásról lemondott. A vizsgálatot a rendőrségen a naplóba bejegyezték. Az intézkedéssel összefüggésben tehát a panaszosnak sérülése nem keletkezett.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése alapján a panaszosnak az előállítás okáról tájékoztató, valamint a előállítás idejéről igazolás kiadásra került, valamint a vonatkozó jogszabályok alapján a panaszos az előállítotti jogairól és kötelezettségeiről az írásos tájékoztatást megkapta. Az előállítás oka 12 óra 57 perckor megszűnt, ezért akkor a panaszost szabadon bocsátották.

4) A 2010. május 18-án készült parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint, az előző pontban hivatkozott jogszabályhelyek alapján a panaszossal szemben fogantatosított igazoltatás, személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása, és igazolást megtagadó személy előállítása jogszerű és szakszerű volt; vele szemben testi kényszer, illetve támadás megakadályozása és ellenszegülés megtörése érdekében bilincs alkalmazása pedig jogszerű, szakszerű, és az Rtv. 15. §-a szerint arányos volt.

5) A r. zászlós parancsnok 2010. május 18-án írt – a parancsnoki vélemény és kivizsgálás eredményét összefoglaló – jelentése szerint az említett időpontban a panaszossal szemben két r. törzsőrmester személyi szabadságot korlátozó intézkedést fogantatosított, mivel a panaszos személyazonossága igazolását megtagadta. A rendőri fellépés a parancsnok megítélésében az Rtv. 47. és 48. §-ai szerint, valamint – téves jogszabályi hivatkozásként – a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 3/1995. (III. 1.) BM rendelet (a továbbiakban: régi Szolgálati Szabályzat) 12. § (1)–(2) bekezdései és 36. § (4) bekezdése alapján jogszerű és szakszerű volt, a rendőrök az Rtv. 13. § (1) és (2) bekezdésében, valamint – szintén téves jogszabályi hivatkozásként – a 6. § (1) bekezdésében foglalt intézkedési kötelezettségüknek eleget tettek. Az intézkedés álláspontja szerint nem sértette az Rtv. 15. §-ában foglalt arányosság követelményét sem. A parancsnok a panaszost meghallgatta, aki jelezte, hogy az intézkedés ellen panasszal kíván élni, ezt konkretizálva pedig elmondta, hogy „nem volt méltó a rendőri eljárás, hiányzott a kulturált rendőri magatartás”, és kifogásolta, hogy kiabáltak vele a rendőrök, és úgy bilincseltek meg, hogy rányomták a motorháztetőre. A kivizsgálás eredményeként összességében a parancsnok azt állapította meg, hogy az intézkedés jogszerű és szakszerű volt, és csak a szükséges mértékben korlátozta a panaszos személyi szabadságát.

6) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a panaszos előállításának időtartamáról kiállított igazolás egy példányát is, amely mindenben egyezik a panaszbeadványhoz csatolt, az Indokolás I. rész 3) pontjában ismertetett példánnyal.

7) A BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságon 2010. május 18-án a panaszos által tett nyilatkozat szerint a panaszos előállításának kezdő időpontja ezen nap 10 óra 20 perc, előállításának várható időtartama 3 óra. A panaszos nyilatkozott a dokumentumon egészségügyi állapotáról, valamint arról, hogy sérülése keletkezett, és az előállítással kapcsolatban panasza van. Aláírásával arról is nyilatkozott, hogy előállítotti jogairól és kötelezettségeiről tájékoztatást kapott. Hozzá tartozója vagy képviselője kiértékelését azonban nem kérte.

8) Egy 2010. május 18-án, a rendőrségen írt, a panasz lényegét rögzítő dokumentum szerint a panaszos nem tartotta a rendőrséghez méltónak az ügyében történt rendőri eljárást, hiányolta a kulturált rendőri magatartást. Leírta, hogy kiabált vele a rendőr, és ő is kiabált a balesetben részes másik féllel. Ekkor a rendőr személyazonossága igazolására szólította fel, melyre ő közölte, hogy nincsenek nála az iratai. Ezt követően már csak azt észlelte, hogy megbilincselik és ráfekteti a szolgálati jármű motorháztetejére.

9) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a panaszostól az előállítás idejére letétbe vett tárgyak listáját tartalmazó, 2010. május 18-án kiállított jegyzőkönyvet is, amely mindenben egyezik a panaszbeadványhoz csatolt, az Indokolás I. rész 4) pontjában ismertetett példánnyal.

10) A Testület megkapta a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetője által 2010. június 10-én hozott, a rendőrségen folyamatban lévő panasz eljárás felfüggesztéséről szóló végzését is. Ebben a kapitányságvezető a panaszos és párja által tett panasz alapján folyamatban lévő elsőfokú eljárást a Testület állásfoglalásáig felfüggesztette.

11) A panaszossal szemben a helyszínen intézkedő két r. törzsőrmester 2010. június 17-én kelt kiegészítő jelentése az alábbiakat tartalmazza. Az említett közlekedési balesethez rendőri intézkedést 2010. május 18-án 10 óra 7 perckor a balesetben részes másik fél kért, aki azt közölte, hogy „anyagi káros baleset részese”, és a balesetben részes másik személy a helyszínt elhagyta. A rendőrökkel a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság ügyelete azt is közölte, hogy siessenek a helyszínre, mert ott a balesettel kapcsolatosan vita alakult ki. A rendőrök helyszínre érkezésekor a bejelentést tevő, balesetben részes féllel a panaszos – aki a balesetben nem volt érintett – üvöltözött, ezért a körülményeket nem tudták tisztázni. A panaszos folyamatosan és agresszív módon üvöltött a balesetben részes másik féllel. Az egyik r. törzsőrmester a helyszínre érkezésekor, miután a vitatkozókhöz lépett, közölte a nevét és szolgálati helyét, de ezt követően a kiabálás miatt nem tudta folytatni az intézkedést. A panaszos – a rendőrök elmondása szerint – tudomást sem akart venni arról, hogy a helyszínre érkeztek. Felszólították, hogy ne üvöltözzön, ekkor azonban a panaszos még közelebb lépett a balesetben részes másik félhez, és még hangosabban üvöltötte, hogy: „Nincs szükség a rendőrré, töltsük ki a balesetbejelentőt.” Ezért az egyik r. törzsőrmester a panaszos és a balesetben részes másik fél közé lépett, mert a kialakult helyzet arra utalt, hogy a panaszos esetleg tetteleg is bántalmazni akarja a másik felet. Ezt követően a panaszos még közelebb lépett a rendőrhöz, és mintegy 10 cm távolságból üvöltött felé, ezért a r. törzsőrmester másodszor is felszólította, hogy ne üvöltözzön. A panaszos e felszólításról sem vett tudomást, és „olyan hangszínttel üvöltött”, hogy a rendőr arra következtetett, hogy meg sem hallotta, amit mondott neki. Ekkor harmadszor is felszólította, hogy ne üvöltözzön, majd miután ez sem vezetett eredményre, a panaszos személyazonossága igazolására szólította fel, „bűnmegelőzési célzattal”. Miután a panaszos továbbra is csak kiabált, a rendőr „A törvény nevében!” szavakkal megismételte felszólítását. A megismételt felszólításra – a rendőr szerint – a panaszos flegmán csak annyit válaszolt, hogy nem ad semmit a rendőrnek. Ekkor a r. törzsőrmester közölte vele, hogy meg fogja bilincselni, és utasította kollégáját, hogy hozza oda a bilincset. A kialakult helyzetre való tekintettel az egyre agresszívabban panaszossal szemben testi kényszerrel majd bilincset alkalmaztak, támadásának megakadályozása, és ellenszegülése megtörése miatt. Bilincselés közben a panaszost többször is felszólították, hogy ne álljon ellen, ne rángassa a karjait. E felszólításoknak a panaszos nem engedelmeskedett, rángatózott, testét megfeszítve próbálta a bilincselést megakadályozni. Azért vált szükségessé a panaszossal szemben intézkedni, mert viselkedése miatt a baleset körülményeit nem lehetett tisztázni. A panaszosról a bilincset 10 óra 46 perckor vették le,

majd a rendőrkapitányság előállító helyiségében helyezték el. A panaszos kitöltötte a fent említett nyilatkozatot, amelyben nyilatkozott arról, hogy sérülése keletkezett az előállítás során, és panasszal kíván élni. Ezt követően a r. zászlós parancsnok a panaszost meghallgatta. 12 óra 57 perckor, amikor a panaszos az előállító helyiségből távozott, úgy nyilatkozott, hogy az előállítás időtartama alatt sérülése és panasza nem keletkezett. Az előállítás időtartama 2 óra 37 perc volt, melynek az is volt az oka, hogy a panaszos rendőri bántalmazást panaszolt, ezért hozzá a rendőrkapitányságra mentőt hívtak. 12 óra 25 perckor érkezett ki mentőápoló a rendőrkapitányságra, aki aztán közölte az intézkedő rendőrökkel, hogy a panaszos elmondása szerint a szeménél lévő lilás duzzanat nem az intézkedés során keletkezett, hanem az előző napi szemműtétje miatt. Az orvosi vizsgálatot a rendszeresített orvosi vizsgálati naplóba is bejegyezték.

12) Az orvosi vizsgálati napló panaszosra vonatkozó bejegyzése szerint a panaszost 2010. május 18-án 12 óra 23 perckor szemsérülés miatt vizsgálták meg. A bejegyzés szerint előző nap szemműtétje volt, kórházba nem akart menni.

13) A Testület 2010. július 12-én, a történeti tényállás pontosabb megismerése, valamint a panaszos és a rendőrök állításai közötti ellentmondások feloldása érdekében levélben megkereste a balesetben részes másik felet, mint az események tanúját, és – rávilágítva arra, hogy a Testület eljárása semmilyen módon nem érinti a közlekedési baleset miatt szabálysértési eljárást, a balesetért való felelősség vagy a kárfelelősség kérdéseit – konkrét kérdésekkel kapcsolatban a helyszínen történtek részletesebb leírását kérte tőle. A Testülethez visszaérkezett tértivevény szerint a balesetben részes másik fél mint tanú a levelet 2010. július 16-án kézhez kapta, arra válasz azonban az azóta eltelt időszakban sem érkezett.

III.

A Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben foganatosított rendőri intézkedés érintette a panaszos emberi méltóságához, tisztességes eljáráshoz és testi épséghez való alapvető jogait, illetve személyi szabadságát, valamint a megalázó elbánás alkotmányos tilalmát.

1) A panaszos beadványában kifogásolta, hogy miután a kárbejelentő lappal visszaért a baleset helyszínére, és azt át akarta adni a balesetben részes másik félnek, hogy töltsse ki, rendőrök érkeztek ki a helyszínre, akik közül az egyik anélkül, hogy köszönt volna, és magát az előírásoknak megfelelően azonosította volna, a panaszoshoz egészen közel állva az „arcába ordította”, hogy ne kiabáljon.

a) Az Rtv. 1. § (2) bekezdés b) pontja szerint: „A Rendőrség a közbiztonság és a közrend védelme, valamint az államhatár őrzése, a határforgalom ellenőrzése és az államhatár rendjének fenntartása körében az e törvényben és törvény felhatalmazása alapján más jogszabályban meghatározott bűnmegelőzési, bűnüldözési, államigazgatási és rendészeti feladatkörében: szabálysértési hatósági jogkört gyakorol, közreműködik a szabálysértések megelőzésében és felderítésében”. A 2. § (1) bekezdése szerint: „A Rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” Az intézkedési kötelezettségről az Rtv. 13. § (1) bekezdés első mondata kimondja, hogy: „A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy

cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak.” A Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdése szerint: „Bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.” A 21. § (1) bekezdése értelmében pedig: „A rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy jogszabály által meghatározott esetekben helyszíni bírságot szab ki. A rendőr figyelmeztetést csak azon szabálysértés esetén alkalmazhat, amely miatt helyszíni bírságot szabhat ki.” A szolgálati fellépés módjára vonatkozó szabályokat az Rtv. 20. §-a a következőképpen tartalmazza: „(1) A rendőrt az intézkedés során a) az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy b) szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. (2) A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről. (3) A rendőr köteles – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – intézkedése megkezdése előtt szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét felmutatni. Ha a rendőr szolgálati igazolványának vagy azonosító jelvényének felmutatása az intézkedés megkezdése előtt veszélyeztetné az intézkedés eredményességét, úgy azt az intézkedés befejezésekor köteles felmutatni. (4) Ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.” A Szolgálati Szabályzat ezt kiegészítő 4. § (1) és (2) bekezdései szerint: „(1) A rendőr az intézkedést – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – a napszagnak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelegéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja. (2) Ha az (1) bekezdés szerinti közlés, illetve a szolgálati igazolvány vagy az azonosító jelvény felmutatása a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, azt az intézkedést követően kell megtenni.”

b) A panaszos a rendőrök megjelenésével és a rendőri fellépés megkezdésével kapcsolatban azt írta még le a panaszbeadványban, hogy szerinte az egész eseménysorozat nem így történt volna, ha a rendőr az Rtv. 20. § (2) bekezdésében foglalt módon járt volna el, és a helyzet feltárására törekszik ahelyett, hogy egy idős ember felett akar „hatalmaskodni”. A szituációt szerinte a rendőr agresszív, méltatlan magatartása gerjesztette. A BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságán szolgálatot teljesítő, és a panaszossal szemben intézkedő két r. törzsőrmester [ld. Indokolás II. rész 3) pont] szerint ők az ügyelet utasítására mentek ki az említett napon a baleset helyszínére, mert onnan „anyagi káros balesetről érkezett bejelentés.” A helyszínen azt tapasztalták, hogy a panaszos üvöltözött a balesetben részes másik féllel, ezért ők felszólították, hogy ne üvöltözzön. A panaszos azonban tovább kiabált, hogy: „Nincs szükség rendőrrre, töltsük ki a balesetbejelentőt.” Erre az egyik rendőr közölte vele, hogy intézkedni fog, nincs szükség a kárbejelentő nyomtatvány kitöltésére. Mivel a panaszos nem hagyott fel a kiabálással, sőt azt egyre hangosabban folytatta, a rendőr közé és a balesetben része másik fél közé lépett. A két rendőr kiegészítő jelentése [ld. Indokolás II. rész 11) pont] szerint a panaszos viselkedése miatt a helyszínre érkezve nem is tudták a baleset körülményeit tisztázni. Az egyik rendőr, miután közelebb lépett a vitatkozókhöz, közölte a nevét és a szolgálati helyét, de ezt követően a kiabálás miatt nem tudta folytatni az intézkedést. A panaszos tudomást sem akart venni róla, ezért felszólította, hogy ne üvöltözzön, mire a

panaszos még közelebb lépett a balesetben részes másik félhez, és hangosabban folytatta a kiabálást. Ezért a rendőr a panaszos és a balesetben részes másik fél közé lépett, mert a kialakult helyzet arra utalt, hogy a vita tettelegességgé is fajulhat. A panaszos ekkor még közelebb, a rendőrtől mintegy 10 cm távolságban folytatta az üvöltözést, ezért a rendőr ismét felszólította annak abbahagyására. A panaszos azonban ezt, és a harmadik felszólítást is figyelmen kívül hagyta.

c) A panaszolt rendőri fellépéssel kapcsolatban leszögezhető, hogy miután már a balesetben részes másik fél bejelentést tett a rendőrségen a közlekedési balesetről, és emiatt a rendőrök a helyszínre érkeztek, nekik az Rtv. 13. § (1) bekezdése, illetve a Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdése és 21. § (1) bekezdése alapján intézkedési kötelezettségük volt, ezért ezt a panaszos eredményesen nem kifogásolhatta. Azzal kapcsolatban ugyanakkor, hogy a rendőrök eleget tettek-e az Rtv. 20. §-ában illetve a Szolgálati Szabályzat 4. § (1) és (2) bekezdéseiben foglalt, a szolgálati fellépés szabályos módját előíró rendelkezéseknek, a panaszos és a rendőrök állításai egymásnak teljesen ellentmondanak, mert a panaszos azt állítja, hogy a rendőrök e rendelkezéseket nem tartottak be, az intézkedő rendőr pedig kifejezetten leírta, hogy az előírásoknak megfelelően járt el, közölte a nevét és a szolgálati helyét is, mindezekről azonban a panaszos nem is vett tudomást, sőt az intézkedést éppen az ő viselkedése miatt nem lehetett folytatni. Ugyanilyen ellentmondás áll fenn a rendőrök által használt hangnem tekintetében is, amit a panaszos kifogásolt, az intézkedő rendőr pedig részletesen leírta, hogy folyamatosan, többszöri felszólítással próbálta a panaszost a kiabálás befejezésére készíteni, majd a panaszos és a balesetben részes másik fél közé is állt, mikor már a vita tettelegességbe fordulásától lehetett tartani. **Mivel a Testületnek további bizonyítási eszközök nem álltak rendelkezésére ezen ellentmondások feloldására, ezért a szolgálati fellépés módjával, illetve a rendőrök által használt hangnemmel kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz és emberi méltósághoz való alapvető jogainak a sérelme nem állapítható meg.**

2) A panaszos kifogásolta igazoltatásának jogalapját és körülményeit is; az igazoltatására – melynek indokát a rendőr a panaszos szerint nem közölte – a panaszbeadvány szerint a balesetben részes másik féllel és a rendőrrel való szóváltás után került sor, és ennek során a panaszos közölte a rendőrrel, hogy a személyazonosító igazolványa nincsen nála, arra azonban – elmondása szerint – már nem volt ideje, hogy azt is elmondja, hogy az iratai a helyszínen parkoló személygépkocsijában vannak, mert a vele szemben intézkedő rendőr rögtön kényszerítő eszközöket alkalmazott.

a) Az Rtv. 29. § (1) és (2) bekezdései szerint: „(1) A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani. (2) Az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.” A 19. § szerint: „(1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget

kizáróan megállapítható. (2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.” A Szolgálati Szabályzat 38. § (1) bekezdése szerint: „Az igazoltatás során a rendőr elkéri az igazoltatott személyazonosító igazolványát vagy egyéb, a személyazonosságot hitelt érdemlően igazoló okmányát. Ha az okmány valóságosága kétséges, a rendőr ellenőrző kérdéseket tehet fel. Felszólítja az igazoltatott személyt adatainak bemondására, a bemondott adatokat az okmánnal összehasonlítja. Az intézkedés során minden esetben ellenőrizni kell az igazoltatott személy és a bemutatott okmány adatait a Schengeni Információs Rendszerben (SIS), a körözési információs rendszerben, illetőleg – szükség szerint – a személyi adat- és lakcím nyilvántartásban, vagy az okmány-nyilvántartásban.”

b) A panaszossal szemben intézkedő két r. törzsőrmester közös jelentése szerint a panaszost az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatták, a jelentésben szereplő eseményleírás szerint azért, mert a panaszos a fent írt magatartásával (kiabálás, az intézkedés folytatásának akadályozása) többszöri határozott felszólítás ellenére sem hagyott fel, és egyre agresszívebben viselkedett, valamint a balesetben részes másik fél felé közelített. A két rendőr kiegészítő jelentése ehhez annyit tett hozzá, hogy az egyik rendőrnek a panaszos és a balesetben részes másik fél közé is kellett lépnie, hogy egy esetleges tetteges bántalmazást megelőzzön, a panaszos azonban ekkor – a felszólítások ellenére – a rendőrhöz is közelebb lépett, agresszív viselkedésével nem hagyott fel, minek következtében a rendőr „bűnmegelőzési célzattal” személyazonosságát igazolására szólította fel őt. Erre a kiegészítő jelentés szerint a panaszos flegmán csak annyit válaszolt, hogy nem ad semmit a rendőröknek. Ezt követően közölte vele a r. törzsőrmester, hogy bilincset fog alkalmazni. Ezzel szemben a panaszos beadványában határozottan kijelentette, hogy nem tagadta meg személyazonosságát igazolását, és egyéb olyan magatartást sem tanúsított, ami a további intézkedésekre okot adhatott volna. Igazolványai pedig a baleset helyszínén parkoló személygépkocsijában voltak, az adott helyzetben azonban nem volt lehetősége ezt a rendőrök felé jelezni. Ilyen körülményekről egyébként a rendőrök jelentései nem tesznek említést.

c) A Testület a kifogásolt igazoltatással kapcsolatban megjegyzi, hogy amennyiben a panaszos viselkedése a helyszínen valóban a rendőri jelentések szerinti volt, vagyis ő hangoskodásával és agresszív fellépésével a baleset miatt szükségessé vált rendőri intézkedést akadályozta, és a balesetben részes másik fél irányába is ellenségesen lépett fel olyan módon, hogy emiatt a tetteges bántalmazás szándékát sem lehetett kizárni, akkor az Rtv. 29. § (1) bekezdése, annak is a r. törzsőrmester által hivatkozott „bűnmegelőzési célról” szóló része megfelelő jogalapot biztosíthatott a panaszos igazoltatására. Az erre vonatkozó felszólításnak pedig a panaszosnak az Rtv. 19. § (1) bekezdése alapján kötelezettsége volt engedelmeskedni, különben vele szemben kényszerítő eszközök alkalmazásának van helye. **Mivel azonban a panaszos mind az intézkedés indokának, jogalapjának („bűnmegelőzési célzat”) közlése, mind az intézkedés kiváltó oka (vagyis, hogy ő a magatartásával az intézkedés folytatását akadályozta volna, illetve a tettegesség szándékával lépett volna fel a balesetben részes másik fél irányába) tekintetében a rendőri állítással teljesen ellentétesen nyilatkozott [a rendőrségi állításokból a személyazonosság igazolásának egyértelmű megtagadása derült ki – a panaszos a r. törzsőrmester szerint azt mondta, hogy nem ad neki semmit –, ezen álláspont szerint ezért nem jött szóba az Rtv. 29. § (2) bekezdés utolsó mondatának alkalmazása], ezért e körülményekkel kapcsolatban – egyéb információ, pl. a balesetben részes másik fél mint helyszínen volt tanú nyilatkozata hiányában – a Testület a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának a sérelmét nem tudta megállapítani.**

3) A panaszos kifogásolta azt is, hogy miután személyazonossága igazolásának nem tett rögtön eleget, a vele szemben intézkedő rendőr rögtön szólt a kollégájának, hogy hozza oda a bilincset, majd a panaszos kezét hátracsavarta, és őt a rendőrségi szolgálati jármű motorháztetejére szorítva megbilincselte, annak ellenére, hogy élettársa közben kiabált a rendőrnek, hogy a panaszosnak nemrég volt szemműtétje. A panaszos szerint nem hangzottak el a kényszerítő eszköz alkalmazása előtt az előírt felszólítások. Ezen kényszerítő eszköz-alkalmazás miatt a panaszosnak – elmondása szerint – sérülése is keletkezett, az arca jobb oldalán, a szeme alatt.

a) Az arányosság követelményéről az Rtv. 15. §-a szól a következőképpen: „(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.” A kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményeit szabályozó Rtv. 16. § (1), (2) és (4) bekezdései szerint: „(1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható. (2) A Rendőrségnél alkalmazható kényszerítő eszköz rendszeresítésének szabályait rendelet útján a Kormány állapítja meg. (4) A rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A rendőr az ilyen magatartás tanúsítójával szemben, annak megakadályozása érdekében, a szolgálati beosztására, a rendfokozatára, személyére tekintet nélkül köteles intézkedni.” A 17. § szerint: „(1) A Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magánítok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. (2) A rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.” A 61. § (1) bekezdése szerint pedig: „A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.” A Szolgálati Szabályzat 57. §-a szerint: „(1) A rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. (2) A rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti. (3) A kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr elöljárója vizsgálja annak szükségességét, jogszerűségét, az arányosság követelményének megtartását, amelynek során: a) meghallgatja azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták, valamint az eseménynél jelenlévő személyeket, b) szükség esetén tisztázza a rendőr jelentésében észlelt ellentmondásokat. (4) A rendőr elöljárója a megállapításairól részletes jelentést készít, ha a megállapítása szerint a kényszerítő eszközök alkalmazására törvényes feltételek hiányában került sor, az intézkedő rendőr ellen eljárást kezdeményez.” Az 58. § (1) és (2) bekezdései szerint: „(1) A kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve

kilátástalan. (2) A kényszerítő eszközök alkalmazása során ellenszegülésnek kell tekinteni azt a célzatos, fizikai erő kifejtéssel járó tevékenységet, amely a rendőrt jogszerű intézkedésének megkezdésében, folytatásában vagy befejezésében akadályozza, így különösen, ha valaki élet, testi épség elleni fenyegetéssel vagy fizikai erőszakkal akadályozza, hogy a rendőr valahová belépjen, valahol tartózkodjon, valahonnan távozzon, valakit személyes szabadságában korlátozzon, illetőleg valakivel szemben intézkedést foganatosítson.” A testi kényszert az Rtv. 47. §-a úgy szabályozza, hogy: „A rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.” A Szolgálati Szabályzat 59. §-a szerint: „(1) Kényszerítő eszköz alkalmazása feltételeinek fennállása esetén testi kényszert akkor kell alkalmazni, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. (2) A testi kényszer alkalmazása során a rendőr felhasználhatja az önvédelmi fogásokat is.” A bilincselésről az Rtv. 48. § b) és d) pontjai úgy rendelkeznek, hogy: „A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy b) támadásának megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.” A Szolgálati Szabályzat 60. § (1) bekezdése, (4) bekezdés b) pontja, (6) bekezdés a) pontja valamint (7) bekezdése szerint: „(1) Bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt: a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, e) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. (4) A bilincselés módjai: kezek előre, illetve hátra bilincselése, (6) A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy: a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadásától, illetve szökéstől (...). (7) Nem minősül embertelen, megalázó bánásmódnak a személy fekvő helyzetben történő megbilincselése, ha arra támadása vagy erőszakos magatartása miatt került sor.”

b) A panaszossal szemben intézkedő r. törzsőrmester jelentése szerint miután ő a helyszínen a panaszost a folyamatos kiabálása és agresszív viselkedése miatt a fent említett „bűnmegelőzési célzattól” személyazonosságára igazolására szólította fel, erre a panaszos azt válaszolta, hogy nem ad neki semmit. Mivel emellett a panaszos agresszív viselkedése sem változott, a r. törzsőrmester kényszerítő eszköz alkalmazása mellett döntött, amelyre nézve kifejezett előzetes figyelmeztetés azért nem hangzott el, mert az az intézkedés eredményességét veszélyeztette volna. Mikor a rendőr megfogta a panaszos karját, a panaszos megpróbált ellenszegülni a kényszerítő eszköz-alkalmazásnak, folyamatosan ellenállt, megpróbálta magát kivonni az intézkedés alól. Ezért a rendőr a panaszos felsőtestét a szolgálati jármű motorháztetőjére nyomta, hogy ezzel a panaszos mozgási lehetőségét – egy esetleges támadást megelőzendő – korlátozza. A panaszos azonban ekkor is rángatózva próbált szabadulni a rendőr fogásából, majd miután sikerült a kezeit hátrabilincselni, az ellenállás még a szolgálati járműbe ültetéskor is tovább folytatódott. A kiegészítő jelentésből annyi többletinformáció tudható meg, hogy az intézkedő r. törzsőrmester a helyszínen szólta is a kollégájának, hogy készítse elő a bilincset, a bilincselés indoka pedig – a panaszos magatartására tekintettel – támadás megakadályozása, ellenszegülés megtörése volt. A bilincselés közben többször felszólították a panaszost, hogy ne álljon ellen, ne rángatózzon, de ezeknek a panaszos nem tett eleget, testét megfeszítve próbálta a bilincselést megakadályozni. A kiegészítő jelentés kifejezetten utalt rá, hogy a panaszossal szembeni

fellépés azért volt szükséges, mert a viselkedése miatt nem lehetett a baleset körülményeit tisztázni. Az intézkedés napján készült jelentés szerint a testi kényszer alkalmazásának jogalapja az Rtv. 47. §-a, a bilincselés a 48. § b) és d) pontjai voltak. A bilincselés az említett napon 10 óra 20 perctől 10 óra 46 percig tartott, és arra a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdés b) pontja szerint került sor. Az intézkedés során sérülés illetve anyagi kár nem keletkezett. E körülményt a jelentés pontosabban is kifejti, amikor leírja, hogy már a panaszos előállítását alatt, 12 óra 25 perckor őt mentőápoló megvizsgálta, akivel közölte a panaszos, hogy a szeménél lévő lilás duzzanat az előző napi szemműtétje miatt keletkezett, nem az intézkedés során, ezt követően pedig a panaszos a további orvosi ellátásról lemondott. Ezt a kiegészítő jelentés, valamint az orvosi vizsgálati napló bejegyzése is alátámasztotta [ld. Indokolás II. rész 12) pont].

c) A Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben alkalmazott kényszerítő eszközöknek a panaszos intézkedést akadályozó viselkedésétől és agresszív magatartásától függően helyük lehetett, a panaszosnak ugyanis az Rtv. már idézett 19. § (1) bekezdése alapján köteles volt eleget tenni a rendőri intézkedésnek – egyrészt személyazonossága igazolásának, másrészt a baleset helyszínén fogatosítandó intézkedések zavarásától való tartózkodásra vonatkozó rendőri felszólításoknak –, ennek elmaradása esetén ugyanis vele szemben a (2) bekezdés alapján kényszerítő eszköz alkalmazásának is helye lehet. A Szolgálati Szabályzat már idézett 4. § (4) bekezdése is előírja a rendőrök számára, hogy intézkedés közben körültekintően kell eljárniuk, az intézkedés eredményes befejezését pedig – az (5) bekezdés szerint – szükség esetén segítség igénybevitelével is biztosítaniuk kell. Az 57. § (1) bekezdése szerint a rendőr köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, melynek érdekében kényszerítő eszközt is alkalmazhat. A rendőrségi dokumentumok szerint a panaszossal szemben intézkedő r. törzsőrmester a baleset miatt szükségessé vált rendőri intézkedéseket csak úgy tudta fogatosítani, ha a panaszos ezt akadályozó magatartását – mivel a felszólítások nem vezettek eredményre – kényszerítő eszköz alkalmazásával hártja el, bilincset alkalmaz. Erre a rendőr számára a Szolgálati Szabályzat 58. § (1) bekezdése jogalapot is teremt. Az Rtv. 61. § (1) bekezdése szerint ha az eset körülményei lehetővé teszik, a kényszerítő eszköz alkalmazására előzetesen figyelmeztetni kell az intézkedés alá vontat; a Szolgálati Szabályzat 57. § (1) bekezdésének utolsó mondata pedig ezt úgy fejt ki, hogy lehetővé teszi az előzetes figyelmeztetés nélküli kényszerítő eszköz-alkalmazást is, ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti. Ez a helyzet a rendőrség álláspontja szerint az adott szituációban fennállt, mert a panaszos agresszív, akadályozó magatartását sem az erre irányuló felszólítások, sem a rendőr közelebb lépése után nem hagyta abba, együttműködésének hiányát pedig azzal is kinyilvánította, hogy személyazonossága igazolását megtagadta. Ez alapján az Rtv. 48. § b) és d) pontjait mint bilincselési okokat is helyes hivatkozásnak lehetne tekinteni. A személyi szabadságot a rendőr az Rtv. 17. § (1) bekezdése alapján korlátozhatja; a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdés b) pontja lehetőséget ad a kezek hátrabilincselésére, főleg olyankor, amikor a bilincshasználatra testi kényszer útján kerül sor. A (7) bekezdés még azt is leírja, hogy fekvő helyzetben történő megbilincselés az ott meghatározott esetekben nem minősül embertelen, megalázó bánásmódnak, amiből – mint többször a kevesebbre – arra is következtetni lehet, hogy ha az említett feltételek fennállnak, a motorháztetőre nyomás sem minden esetben tekinthető ilyennek. A rendőrök a dokumentum szerint az Rtv. 17. § (2) bekezdésében foglalt előírásokat is betartottak, álláspontjuk szerint ugyanis a panaszos – saját elmondása alapján is – nem az intézkedés során sérült meg, mégis mikor a szeme környékén lévő sérülést észlelték, hozzá mentőápolót hívtak.

Mindezeket a rendőrségi állításokat ugyanakkor a panaszos beadványában cáfolta, a vele szemben alkalmazott testi kényszert és bilincselést rendkívül durvának és törvénytörőnek tartotta, amelyre ráadásul az ő viselkedése nem is adott okot, mert bár elismerte, hogy hangosan beszélt a helyszínen, a feszültséget mégis inkább a rendőr méltatlan és „hatalmaskodó” viselkedése gerjesztette. Ő maga egyébként nem is volt részese a közlekedési balesetnek, ami miatt az intézkedéseket különösen is érthetetlennek tartotta. Ellenszegülést nem tanúsított, csak karjai feszültek meg önkéntelenül a fájdalomtól, amikor lefoglák. Hiányolta a szabályszerű felszólításokat is. Leszögezte, hogy nem állt szándékában szembeszállni „két ereje teljében lévő férfiemberrel”. Megbilincselése során pedig nem voltak tekintettel a rendőrök a szemmütétjére sem, így sérülést is szerzett, amelyet viszont csak az előállítás után észlelt, majd arról a kórházban számára ambuláns-kezelőlapot is kiállítottak.

A Testület a két állítás közötti éles ellentmondásokat egyéb rendelkezésére álló bizonyítási eszköz (tanúvallomás) hiányában ebben az esetben sem tudta feloldani, illetve valamelyik fél állításait maradéktalanul elfogadni, ezért a kényszerítő eszközök alkalmazásának jogalapja, módja, illetve a panaszos sérülésének keletkezése kapcsán nem tudta megállapítani a panaszos emberi méltósághoz és testi épséghez való alapvető joga, személyi szabadsága, illetve a megalázó elbánás alkotmányos tilalma sérelmét.

4) A panaszos azt is kifogásolta beadványában, hogy őt a rendőrök beszállították a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányságra előállítás céljából, ahol aztán több mint 2 órán keresztül fogva tartották. Álláspontja szerint ez az intézkedés még az adott körülményekhez képest sem volt indokolt, mert ő a rendőri intézkedéssel szemben nem tanúsított ellenállást, az Rtv. 29. § (2) bekezdése alapján pedig párja – aki a helyszínen volt – igazolhatta volna az ő személyazonosságát.

a) Az Rtv. 18. §-a szerint: „(1) A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalos vagy gondnokoság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát. (2) A Rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni. (3) A fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.” Az Rtv. 29. § (4) és (5) bekezdései szerint: „(4) A személyazonosság igazolásának megtagadása esetén az igazoltatott a személyazonosság megállapítása céljából feltartóztatható, a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén előállítható, ha a személyazonosság megállapítása más módon nem biztosítható, a személyazonosság megállapítása céljából az igazoltatottól ujjnyomat vehető, az igazoltatotról fényképfelvétel készíthető, továbbá a külső testi jegyek észlelés és mérés alapján rögzíthetők. (5) A igazoltatás vagy a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén az előállítás csak a személyazonosság megállapításához szükséges ideig tarthat.” Az előállításról szóló Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja, illetve (3) és (4) bekezdései szerint: „(2) A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja; (3) A Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy

alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani. (4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.” A Szolgálati Szabályzat előállításra vonatkozó szabályai közül a 43. § szerint: „(1) Az igazolás megtagadása vagy a személyi adatok hitelességének hiánya miatt megkezdett előállítás végrehajtását mellőzni kell, ha az intézkedés alá vont személy az előállítás közben megfelelően igazolja magát, vagy személyazonosságát a rendőr megállapította, és ellene bűncselekmény megalapozott gyanúja nem merült fel, kivéve, ha vele szemben kényszerítő eszköz alkalmazására került sor. (2) Az előállítás akkor is mellőzhető, ha az igazoltatott személy személyazonossága más, egyszerűbb módon tisztázható. A rendőr a megkezdett, de mellőzött előállításról is jelentést készít.” A 47. § szerint pedig: „Az előállítás az előállított személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetőleg előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.”

b) A panaszossal szemben intézkedő r. törzsőrmesterek jelentése szerint a panaszost az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján állították elő, mert személyazonossága igazolását megtagadta. A jelentés szerint a panaszos hozzátartozója illetve képviselője kiértesítését nem kérte, az előállítása okáról, valamint előállítotti jogairól és kötelezettségeiről tájékoztatást, illetve az előállítás időtartamáról igazolást kapott. Az igazolás szerint a panaszos előállítása az említett napon 10 óra 20 perctől 12 óra 57 percig tartott.

c) A panaszossal szemben intézkedő rendőrök a panaszos előállításának indokaként tehát személyazonossága igazolásának megtagadását adták elő, amely az általuk is hivatkozott Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pont utolsó fordulata alapján megfelelő jogalap lehet, feltételezve, hogy az alapul szolgáló igazoltatás is jogszerű rendőri intézkedésnek minősül. **Ezen igazoltatás jogszerűsége kapcsán azonban a Testület – mivel nem lehetett egyértelműen kideríteni, hogy a panaszos a balesettel kapcsolatos rendőri intézkedéseket valójában zavarta-e, és milyen mértékben, illetve ellenségesen lépett-e fel a balesetben részes másik fellel és a kiérkezett rendőrrel szemben – nem tudott állást foglalni [ld. Indokolás III. rész 2) pont c) alpont]; minek következtében az erre alapított előállítás jogalapja tekintetében sem tudja a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga és személyi szabadsága sérelmét megállapítani.** A Testület meg kívánja jegyezni, hogy egyebekben az előállítás céljához mérten annak időtartamát – az Rtv. 29. § (5) bekezdése, a 33. § (3) bekezdése és a 15. § alapján – nem tekintette aránytalannak. A panaszos az Rtv. 18. § (2) bekezdése alapján orvosi ellátást is kapott – bár a rendőrök álláspontja, illetve a panaszos mentőápolónak tett nyilatkozata szerint a panaszos szeménél lévő lilás duzzanat nem az intézkedés során keletkezett, hanem az előző napi szemműtétjétől. A panaszos előállítása jogalapján és időtartamán kívül más az előállításával kapcsolatos körülményt, előállítotti jogai esetleges csorbulását nem kifogásolt, ezekkel kapcsolatos alapjogsérelmeket a Testület – a rendelkezésére álló dokumentumokat áttekintve – nem is állapított meg.

5) A Testület a panaszossal szemben történt egyes rendőri intézkedések és alkalmazott kényszerítő eszközök vizsgálata után, a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának érintettsége kapcsán vizsgálata körébe vonta az intézkedő rendőrök jelentései alapján készült parancsnoki vélemény és kivizsgálás eredményét tartalmazó összefoglaló jelentést is [ld. Indokolás II. rész 4)–5) pont].

a) Az Rtv. 62. § (1) bekezdése szerint: „A kényszerítő eszköz alkalmazását jelenteni kell a szolgálati előjárónak.” A Szolgálati Szabályzat 57. § (3) és (4) bekezdései szerint: „A kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr előjárója vizsgálja annak

szükségességét, jogszerűségét, az arányosság követelményének megtartását, amelynek során: a) meghallgatja azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták, valamint az eseménynél jelenlévő személyeket, b) szükség esetén tisztázza a rendőr jelentésében észlelt ellentmondásokat. (4) A rendőr előjárója a megállapításairól részletes jelentést készít, ha a megállapítása szerint a kényszerítő eszközök alkalmazására törvényes feltételek hiányában került sor, az intézkedő rendőr ellen eljárást kezdeményez.”

b) A Testület részére két parancsnoki véleményezést és kivizsgálást is megküldött a rendőrség, mindkettő 2010. május 18-án kelt. Az első szerint – amelyik az intézkedő rendőrök jelentéséhez kapcsolódik [ld. Indokolás II. rész 4) pont] – a panaszossal szemben fogantatott igazoltatás, személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálása, majd előállítása igazolást megtagadó személyként jogszerű és szakszerű volt, a vele szemben alkalmazott kényszerítő eszközök pedig jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak a rendőrök által hivatkozott jogszabályhelyek és az Rtv. 15. §-a alapján.

A második parancsnoki véleményezés és kivizsgálás [ld. Indokolás II. rész 5) pont] főleg a panaszossal szembeni előállítást igyekezett vizsgálni, mivel ezen a kényszerítő eszközök alkalmazásáról szóló rész már nincs kitöltve [annak ellenére, hogy a jelentés elején a parancsnok még hivatkozik az Rtv. 47. §-ára, illetve a 48. § b) és d) pontjaira]. A r. zászlós parancsnok itt azonban kitért arra is, hogy az intézkedést követően a panaszost meg is hallgatta, melynek során a panaszos elmondta, hogy a rendőri eljárás méltatlanságát, a rendőrök által használt hangnemet és kulturálatlan magatartást kifogásolja, valamint azt, hogy megbilincselése során ráfektették a szolgálati jármű motorháztetőjére. Összességében a rendőrök intézkedését ebben az összefoglaló jelentésében is jogszerűnek és szakszerűnek minősítette a r. zászlós parancsnok, hivatkozva arra, hogy a „kényszerintézkedés” a szükséges ideig és mértékben korlátozta csak személyi szabadságában az előállítottat. A parancsnok azonban e jelentése elkészítésekor a panaszossal szemben alkalmazott rendőri intézkedések jogszerűségét a régi Szolgálati Szabályzat 12. § (1) és (2) bekezdéseire, valamint a 36. § (4) bekezdésére hivatkozva minősítette jogszerűnek és szakszerűnek.

c) Ez utóbbi parancsnoki véleményezés és kivizsgálás kapcsán a Testület felhívja a figyelmet arra, hogy a régi Szolgálati Szabályzatot 2008. január 1-jével hatályon kívül helyezte a Szolgálati Szabályzat 120. § a) pontja. Azonban korábban is annak 12. § (1) és (2) bekezdései – az „Intézkedés büncselekmény észlelése” cím alatt – arról szólt, hogy a rendőrnek az általa észlelt, vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő büncselekményről feljelentést kell tennie, a helyszínen tetten ért vagy menekülő tettet el kell fognia, vagy ha erre nincs mód, az elfogásra és a helyszín biztosítására haladéktalanul intézkedést kell tennie. A régi Szolgálati Szabályzat – egyébként elfogásról és előállításról szóló – 36. §-ának (4) bekezdése pedig hatályba lépésétől hatályon kívül helyezéséig sosem volt. Ezek a jogszabályi hivatkozások ezért egyértelműen tévesnek minősíthetők és a parancsnoki véleményezés és kivizsgálás nagyfokú automatizmussal történő kezelését jelzik. Az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat idézett rendelkezései az illetékes parancsnok kötelezettségeként írják elő az alkalmazott kényszerítő eszközök szükségességének, jogszerűségének minősítését, az ezzel kapcsolatos ellentmondások tisztázását. **Az intézkedés alá vont személyek tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának érvényesülése minimálisan is magában foglalja azt a kötelezettséget a hatóság részéről, hogy az esetükben alkalmazott kényszerítő eszközök parancsnoki véleményezése és kivizsgálása a hatályos jogszabályok alapján történjék, megalapozott megállapításokra ennek hiányában ugyanis nem lehet jutni, így kiüresedne a parancsnoki véleményezés és kivizsgálás lényege, elveszne annak – törvényben előírt – garanciális jellege. Mivel a panaszos esetében teljesen világos ebből a 2010. május 18-án**

a parancsnoki véleményezés és kivizsgálás megállapításait tartalmazó összefoglaló jelentésből, hogy a r. zászlós parancsnok már évek óta nem hatályos, vagy soha nem is létezett, ráadásul pedig nem is az általa vizsgálandó intézkedéseket szabályozó jogszabályi rendelkezésekre alapította a véleményét, aminek következtében a megállapításai is értékelhetetlenné, jelentőségüket veszítetté váltak, így ebben az ügyben e kivizsgálás tekintetében a kényszerítő eszközök alkalmazásához kapcsolódó (idézett) garanciális előírások nem tudtak érvényesülni, ami sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát.

IV.

1) A fent írtak szerint a panaszossal szemben történt rendőri fellépés során a szolgálati fellépés módjával és a rendőrök által használt hangnemmel kapcsolatban a panaszos tisztességes eljáráshoz és emberi méltósághoz való alapvető jog; igazoltatása jogalapjával, körülményeivel, annak jogalapja közlésével kapcsolatban a tisztességes eljáráshoz való alapvető jognak; a panaszossal szemben alkalmazott testi kényszer és bilincselés, valamint ezek módja és az – állítása szerint – ennek során keletkezhetett sérülése kapcsán az emberi méltósághoz és testi épséghez való alapvető jog, a személyi szabadság, illetve a megalázó elbánás alkotmányos tilalma; és az előállítás jogalapja és időtartama, valamint annak egyéb körülményei kapcsán a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető joga valamint személyi szabadsága sérelmét a Testület nem tudta megállapítani, a rendelkezésére álló rendőrségi és panaszosi nyilatkozatok közötti éles ellentmondások miatt. A panaszossal szembeni rendőri intézkedések parancsnoki véleményezése és kivizsgálása kapcsán viszont, a hivatkozott összefoglaló jelentés kapcsán, mivel az hatálytalan és téves jogszabályi előírásokon alapult, a Testület megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának sérelmét.

Ezt az alapjogsérelmet a Testület az ügy összes körülményeit mérlegelve – így azt, hogy a másik, azonos napon készült parancsnoki véleményezés és kivizsgálás (ha nagyfokú automatizmusról árulkodva is, de) az Rtv. hatályos rendelkezései szerint értékelte és minősítette a panaszossal szemben történt rendőri intézkedéseket és az alkalmazott kényszerítő eszközöket [ld. Indokolás II. rész 4) pont], áttekintette az intézkedő rendőrök jelentéseit, valamint a hatálytalan és téves jogszabályi hivatkozásokra alapított összefoglaló jelentésből kiderül, hogy a kivizsgálás során a r. zászlós parancsnok a panaszost is meghallgatta, ami arra utal, hogy figyelemmel volt a Szolgálati Szabályzat 57. § (3) bekezdés a) pontjára, egyebekben pedig a két vélemény és kivizsgálás eredménye lényegében egybevág – az Rtv. 93. § (2) bekezdésében foglalt csekély mértéket meg nem haladónak minősítette.

2) A Testület kiemelkedően fontosnak tartja az intézkedést foganatosító szerv, a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság figyelmét felhívni a következőkre.

a) A Testület ezen állásfoglalásában az előző pontban felsorolt számos kérdésben nem tudott alapjogsérelmet – vagy annak meg nem történtét – megállapítani, mert a panaszos és a rendőrség állításai között éles ellentmondások húzódnak, amelyek miatt a hiteles történeti tényállás felderítése nem volt lehetséges. Ezen ellentmondások feloldására és az ügy körülményeinek pontosabb megismerésére a Testület kísérletet tett, és 2010. július 12-én levélben megkereste a balesetben részes másik felet, mint eset tanúját. Ő a Testület levelét a visszaérkezett tértivevény tanúsága szerint 2010. július 16-án kézhez kapta, ám arra nem

válaszolt [ld. Indokolás II. rész 13) pont]. A Testületnek ezen kívül más eszköz a tanú vallomásának beszerzésére, és így a történeti tényállás felderítésére nem állt rendelkezésére.

b) Az Rtv. 93/B. § (1) és (2) bekezdései szerint: „(1) Az intézkedést foganatosító szervhez benyújtott panaszt az intézkedést foganatosító szerv vezetője közigazgatási hatósági eljárásban bírálja el. (2) A panaszt az intézkedést követő harminc napon belül lehet előterjeszteni és a beérkezéstől, illetve az áttételtől számított harminc napon belül kell elbírálni.” Az Rtv. 93. § (2) bekezdése szerint: „A Testület az alapvető jogot nem sértő, valamint az alapvető jogot csekély mértékben sértő intézkedéssel szemben előterjesztett panaszt az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez átteszi, illetve ha az áttétel ellen a panaszos panaszában előzetesen tiltakozott, az eljárást megszünteti.” E törvényi rendelkezések összeolvasásából kitűnik, hogy ha a Testület az alapvető jogot nem, vagy csekély mértékben sértő intézkedéssel szemben előterjesztett panaszt átteszi az intézkedést foganatosító szerv vezetőjéhez, azt e szerv vezetőjének a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) szabályai alapján kell elbírálnia (az áttételtől számított harminc napon belül). A Ket. 50. § (1) bekezdése, valamint (4)–(6) bekezdései szerint: „(1) A hatóság köteles a döntéshozatalhoz szükséges tényállást tisztázni. Ha ehhez nem elegendők a rendelkezésre álló adatok, hivatalból vagy kérelemre bizonyítási eljárást folytat le. (4) A hatósági eljárásban olyan bizonyíték használható fel, amely alkalmas a tényállás tisztázásának megkönnyítésére. Bizonyíték különösen: az ügyfél nyilatkozata, az irat, a tanúvallomás, a szemléről készült jegyzőkönyv, a szakértői vélemény, a hatósági ellenőrzésen készült jegyzőkönyv és a tárgyi bizonyíték. (5) A hatóság szabadon választja meg az alkalmazandó bizonyítási eszközt. Törvény előírhatja, hogy a hatóság a határozatát kizárólag valamely bizonyítási eszközre alapozza, továbbá törvény vagy kormányrendelet meghatározott ügyekben kötelezővé teheti valamely bizonyítási eszköz alkalmazását, illetve előírhatja valamely szerv véleményének a beszerzését. (6) A hatóság a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékeli, és az ezen alapuló meggyőződése szerint állapítja meg a tényállást.” A Ket. 53. §-a szerint: „(1) Az ügyre vonatkozó tény tanúval is bizonyítható. (2) A tanúként megidézett személy köteles a meghallgatása végett megjelenni és – a (3) bekezdés b) pontjában, továbbá a (4) és (6) bekezdésben meghatározott kivétellel – tanúvallomást tenni. (3) Tanúként nem hallgatható meg a) az, akitől nem várható bizonyítékként értékelhető vallomás, b) védett adatnak minősülő tényről az, aki nem kapott felmentést a titoktartás alól az arra jogosított szervtől vagy személytől. (4) A tanúvallomás megtagadható, ha a) a tanú az ügyfelek valamelyikének hozzátartozója, vagy b) a tanú vallomásával saját magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná. (5) Nem használható fel bizonyítékként a (3) bekezdésben foglalt rendelkezés megsértésével felvett tanúvallomás, továbbá az olyan tanúvallomás, amelynek megtétele előtt a tanút nem figyelmeztették a (4) bekezdésben meghatározott jogára. (6) Törvényben meghatározott esetek kivételével a diplomáciai mentességben részesülő személy nem köteles tanúvallomást tenni.”

c) E törvényi rendelkezésekből tehát világosan kitűnik, hogy Ket. szerinti eljárásban – amilyen tehát az intézkedést foganatosító szerv vezetőjének eljárása is a nála folyó panaszeljárásokban – a hatóságnak tényállás-tisztázási kötelezettsége van, hivatalból vagy kérelemre bizonyítási eljárást folytathat le. A tényállás tisztázásához tanú vallomása bizonyítékként felhasználható, a tanúként megidézett személy pedig köteles meghallgatására megjelenni és – a törvényben meghatározott kivételekkel – tanúvallomást tenni. Ebből tehát az is következik, hogy amennyiben az intézkedést foganatosító szerv vezetője a tényállás pontos felderítéséhez szükségesnek tartja a tanú vallomásának beszerzését is, erre a Ket. alapján erősebb eszközök állnak a rendelkezésére mint a Testületnek, előtte a tanúnak meg

kell jelennie és – ha törvényes kizáró ok nem áll fenn – vallomást kell tennie. [A tényállás-tisztázási kötelezettség mint jogszabályban foglalt kötelezettség megsértése egyébként a Ket. 109. § (1) bekezdése alapján bírósági felülvizsgálati indok is, erre hivatkozással az ügyfél kérheti a közigazgatási ügyekben eljáró bíróságtól a hatóság jogerős határozatának a felülvizsgálatát.] A balesetben részes másik félnek mint az eset tanújának elérhetőségei pedig a rendőrség rendelkezésére állnak pl. a szabálysértési feljelentésből, a személyes körülményekről kitöltött nyilatkozatból, illetve a balesettel kapcsolatban tett nyilatkozatból. Mindezek alapján a Testület nem látja akadályát, hogy – amennyiben az intézkedést foganatosító szerv vezetőjének meggyőződése szerint a tényállás tisztázásához ez szükséges – a rendőrségen lefolytatandó panaszeljáráásban az eseményeknél jelen volt tanút a fenti körülményekre nézve meghallgassák, így a Testület által nem megállapíthatónak ítélt alapjogsérelemeket valamilyen irányba érdemben is eldöntsék.

A Testület az Rtv. 93. § (2) bekezdése alapján a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt – fenntartva az előző pontban írt megjegyzését is – átteszi az intézkedést foganatosító szerv, a BRFK XVIII. Kerületi Rendőrkapitányság vezetőjéhez.

Budapest, 2010. november 10.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag